

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara, 14 Şubat, 1929

Sayı: 116

Fakirlikle İlk Karşılaşma

Sigrid Undeset [*]
Hikâye

Bebek «Gerda» yı bana hangi senei devriye münasebetiyle verdiklerini artık hatırlamıyorum. Fakat bu, her halde mektebe girdiğim tarihten çok evel ve annemin, hiç bir şey öğrenmek istemiyen küçük bir kıza alfabe ve dikiş talim etmesinden çok az bir zaman sonra olacak. Yaşım yediye basıyordu.

O sabahı hatırlıyorum. Gali-ba, her hangi bir sebeple, bir kaç gün için sokağa çıkmamı menetmişlerdi.

Biz o zaman Lider-Sagen sokağında oturuyorduk. Yolun yalnız bir tarafında evler, önü bahçeli küçük binalar vardı. Öteki tarafta geniş bir saha uzanıyordu. Fakat ne fevkelâde bir saha! Bir kısmında yaşıni başını almış çocuklar top oynuyorlardı. Bir az daha uzakta, taş ve çakıl yığınları üzerine, küçücük evler yapıyor ve yanımızdaki kirli ve fena kokulu bir su birikintisi içinde ayaklarımızı yıkıyorduk. Daha aşağılarda, (Kumandan) ın çayırının yakınında, içinde cılız ve renksiz ağaç çilekleri biten ısırganlar vardı; (Saint Yean) dan sonra, henüz

olmamış, ham çilekler bulacağız diye muntazaman kollarımızı ve ayaklarımızı dağlardık, ve sonra (Kumandan) ın bahçesine bakardık. Onun çocukları olmadığı için, oraya hiç birimiz ayak basmamıştı. Fakat bahçesinde elma, armut, kiraz ağaçları, havuç ve mühim miktarda turplar vardı!... Bahçeye dair birbirimize harikulâde hikâyeler anlatırdık...

Bir defâ çayıra bir at bağlamışlardı. Çok defalar orada inekler dolaşırdı. Bu garip hayvanların ihtiyatla uzaklarında durur ve kolkola tutuşarak hep bir ağızdan şarkı söylerdik:

Küçük inek, küçük inek
Avcı seni almaya gelecek!
Fakat hayır hiç kimse gelmiyor
Çünkü anneniz çok dikkath davranıyor!

Aramızda en yaşlı olanlar anlatıyorlardı ki, bir sonbaharda bir domuz sürüsü günlerce bahçede kalmıştı. Fakat biz buna hiç inanmıyor ve günün birinde beklenmedik bir hadise ile karşılaşacağımızı ümit etmiyorduk. Çünkü içimizde halâ canlı bir domuz görmemiş olanlar vardı. Hepimiz de şehir çocukları idik ve en küçükler köy hayatını bilmiyorlardı... İşimiz gücümüz hergün çayırdaki ineklerle oynamak ve kilise yolunun öte-

sinden başlıyan geniş dünyayı tahayyül etmektir.

Parlak, güzel bir mayıs sabahında bana arabası ile beraber bebek Garda'yı vermişlerdi. Üzerimde, henüz kirletmeye vakit bulamadığım beyaz bir elbise vardı. Ve sarsıntılarla yürüyen araba ile yoldan iniyordum. Şose yalnız bir tarafında evler olan Oslo, nun bütün sokaklarında olduğu gibi bozuktur. Araba, çamurda güzel bir iz bırakarak küçük ve büyük taşların üzerinde yuvarlanıyordu; su birikintileri, soluk mavi renkli bir ilkbahar semasını aksettiriyordu. Bahçelerde kayın ağaçlarının dalları, yeni açan, ince, balmumu sarısı renginde yapraklar taşıyordu. Ve güneş her şeyin üzerine kıvılcımlar serpeiyordu.

O zaman iki arkadaşına tesadüf ettim. Bana, çayırdaki bir at bulunduğunu ve geceleyin minimini bir tayı olduğunu anlattılar. Onlara araba ve bebeğimi göstermek istedim fakat sonra üçümüz de bunu unuttuk ve çayıra doğru koşuştuk. Anlattıkları doğrudur... Sokağın bütün çocukları orda idiler ve vukua gelen mucize hakkında aralarında konuşuyorlardı. Tayın cılız bacaklarını gördüğümüz zaman hayretten donakaldık. Sonra onun rengi açık, annesi-

[*] 1928 Nobel edebiyat mükâfatını alan bu kadın hakkında 112inci nüshamızda bir tetkik vardı. Bu nüshamızda da en güzel hikâyelerinden birini neşrediyoruz,

ninki siyahtı. Süt emmek için başını uzattığı zaman vücudumuzda bir sıcaklık hissettik ve (Tabiat) ın muammalarının bu kadar yakınında bulunmaktan hepimiz de korktuk...

Dadımız bizi yemeğe çağırmağa geldi ve bu sırada arabanın boş olduğunun farkına vardım. Gerda kaybolmuştu. Her taraf aranıldı. Bütün çocukları sualden geçirdiler, bütün evlere gidildi. Yaşca benden çok büyük ve cesur olan iki arkadaşım polise gidip haber vermek istiyorlardı. Fakat onlara mücade verilmedi. O zaman dadımla beraber polis vazifesini gördüler. Fena bir şöhreti olan Nina yı zahmetli ve uzun bir istintaktan geçirdiler. Kızcağz yürekler acısı feryatlar çıkarıyordu. Annesi geldi ve üçümüzün de annelerimize gidip yaptıklarımızı anlatacağını söylemekle tehdit etti. Nihayet bütün bunlar hiç bir şeye yaramadı; Gerda bulunmadı.

Epeyce ağladım. Fakat bu hadiseye o kadar ehemmiyet vermedim. Bebeğimi ancak bir kaç saat görebilmiştim ve onun henüz kalbimde yeri yoktu. Sonra onun hakikî saçları yoktu, yalnız porselenden başına resmedilmişti. Ve annemin dikmiş olduğu elbisesi basit bir pamukludan yapılmıştı. Buna rağmen, çiçekler gibi çok güzel bir beyazlığı vardı ipekten dantelâ, kurdelâlarla süslenmişti; Bana yalnız arabası kaldığı için en güzel bebeğimi içine yerleştirdim. Fakat heyhat! bebeğim, saçları, kolları, bacakları olmadığı için, daima yatmaya mahkûmdu ve herkes ona gülüyordu.

Bebek Gerda'yı, size şimdi anlatacaklarım başıma gelmeseydi belki uzun müddet unutacaktım:

Bir çok ay sonra dadımız beni (Balkeby) ye götürdü. Oraya ne için gittiğini iyi hatırlıyamıyorum. Belki tanıdıklarını ziyarete gitmişti. Hulâsa uzatmayayım, yeni binaların arasına sıkışmış, hemen hemen harap bir hâlde, tek katlı ahşap bir evin önüne geldik. Bu ev zannederim şimdi yıkıldı. Griye çeken esmer bir boyası vardı. Dadım çörek satın almak için bir dükkâna girdiği esnada ben de evin kaba ve dökülmeğe başlayan boyalarını ellerimle deliyordum. Zemin katında iki tane mağaza vardı: bir kaymakçı bir de kunduracı. İşte nihayet oraya girdik.

Bir iskemlenin üzerine oturmuş olan kunduracı, kocaman mavi bir göğüslük giyiyordu. Bir hamur gibi sarı bir yüzü vardı ve keyifsiz görünüyordu. Dadımla beraber bir kaç kelime konuştular, sonra yanda bulunan bir odaya girdik. Hava ekşi ve fena kokuyordu. Oda bana yeni ve çok garip göründü. Orada, bir eşini daha görmediğim kırmızıya boyalı iki tane yatak vardı. Şilteler, yastıklar birbirinin üzerinde karmakarışık bir şekilde duruyordu. Vücuda gelen yığın o kadar yüksekti ki, akşamları yatmak için oraya nasıl çıktıklarını bir türlü anlıyamıyordum. Yorgan yerine bir çarşaf yatağı örtüyordu.

Bir kaç dakika sonra içeriye bir kadın girdi. Göğsü üzerinde bir bebeği sıkıyordu. İyice hatırlıyorum. Bu kadının dişleri yoktu.

Benzi sapsarı idi, kolları ve bluzu altında görülen memeleri bembeyazdı ve mavi damarlar, siyah iplikler gibi, derisinin altına yayılıyordu.

Onunla konuşan dadım Héléne, ansızın:

— Solveig nasıl, iyi mi? dedi.

Kadının cevabını artık hatırlıyamıyorum. Fakat Héléne bana anlattı ki, onların benimle aynı yaşta küçük bir kızları varmış. Ve bana onu görmek ve onunla konuşmak isteyip istemediğini sordu.

Yerimden kalktım ve (Solveig) e doğru yürüdüm.

O, mutbakta yatıyordu. Orada beni korkutan ve içime üzüntüler veren fena bir hava vardı. Solgun benizli, kumral saçlı bir küçük kız köşede duvara dayalı büyük bir yatakta yatıyordu. Üzerinde pembe bir gecelik entarisi vardı.

Ona ismini ve yaşını sordum. Bunu esasen biliyordum, ismi (Solveig) di ve benim yaşımdaydı fakat ne söylemeli? Buna mukabil o benim ismini sormadı ve bu, beni büyük bir hayrete düşürdü.

— Çokmu hastasın? diye sordum. Gururla:

— Evet, dedi, kalçalarımda şişler var. Biliyor musun, hastahane de bana tam iki defa ameliyat yaptılar.

— Mümkün değil, dedim, çok ağrı hissediyor muydun? Solveig cevap vermedi. Ve ben ona söz bulamıyordum. Sandalyanın altında ayaklarımı durmadan hareket ettiriyor ve hasır şapkaının kurdelesini emiyordum. Ağır ve fena hava adeta başımı döndürüyordu. Atelyenin kapısı açık olduğu için içeri giren meşin

kokusu, kadının hazırladığı kahveninki ile karışıyordu. Odanın içinde ağır bir nefes kokusu vardı. Her halde pencereler hiç açılmamıştı, fakat ben havanın, Solveigın kalçalarında şişler bulunduğu ve hastahanede iki defa ameliyat yapıldığı için bu kadar fena olduğunu zannediyordum. Boğazımın sıkıldığını hissediyordum ve sebebini iyice anlayamadığım bir teessür içinde idim...

Benim de bir şeyler söylemem lazımdı. Sordum:

— Daima yatakta kalmaktan canın sıkılmıyormu?

Solveig derhal cevap vermedi. Sonra yastıklar arasında saklı bir şeyler çıkardı.

— Bunu bana babam verdi, dedi. Bu, yeşile boyalı bir kutu idi. Annem de şunu verdi.

Bu bir bebektir. Porselenden bir başı ve başının üzerine resmedilmiş kumral saçları vardı. Çok kirli olmasına rağmen, onun ipekli kurdellâlarını beyaz çiçekli elbisesini tanıdım. Bu, Gerda idi.

Yüzüm kıpkırmızı oldu, gözlerim yaşardı. İçimde, böyle müthiş bir şeyi ben yapmışım gibi bir his vardı. Gözlerimi kaldıramadım, ve bir kelime bile telâffuz edemedim.

O sırada içeriye kadın girdi ve benim kızarmış yüzümü gördü, derhal bebeği çocuğun elinden aldı ve bir tarafa attı.

— Bunu zengin bir küçük kıza göstermemelisin, dedi ve gülmeğe çalıştı. Senin kim bilir ne güzel bebeklerin vardır...

Bir saniye gözlerimi kaldırdım. Nazarları, odanın içinde dolaşıyor ve dudakları dişsiz bir ağzın

üzerinde garip bir surette sıkılıyordu... Sonra beni tarifi kabil olmayan bir korku ile titreten bambaşka, tatlı bir sesle:

— Muhakkak senin daha güzel bebeklerin var, dedi. Fakat Solveig, fakir olduğu için, bunu çok güzel buluyor. Onu, doğruyu söylemek lâzım, on şiline satın aldım.

Kadın bebeği satın almak hikâyesine devam etti. Gözlerinin, önüne eydiğim başımın üzerinde gezindiğini hissediyordum.

Hatırlıyorum ki sonra beni kahve içmek için odasına davet etti. Annemin kahve içmeme müsaade etmediğini söyledim fakat kulak asmadı. Bir fincan kahveyi boşalttım ve dadım (Hélène) in pastacıdan aldığı iki fena çöreği yedim.

Dönerken yolda hüngür hüngür ağlıyor fakat ne için olduğunu söylemek istemiyordum. (Hélène) bana, Solveig gibi olmadığım için bahtıyar bulunmam lâzım geldiğini ve başka küçük kızların nasıl yaşadıklarını görmek çok iyi bir şey olduğunu söyledi... Dadım bunları söyledikçe ben daha ziyade ağlıyordum. O zaman korktu bana şekerlemeler vadi ile anneme hiç bir şey söylememi tenbihetti.

Yolda yürürken Solveig için neler yapacağımı düşünerek müteselli oluyordum. Onu görmeğe gidecek ve teselli edecektim; aklıma daha bir çok

şeyler geliyordu. Ona iyilik yapmak düşüncesiyle daha ziyade sakinleşiyordum. Nihayet yenden neş'eli bir küçük kız oldum...

Fakat düşündüklerimin hiç birini yapmadım. Çünkü bütün servetim yedi kuruştan ibaretti. Annem hakikakatı öğrendi. Zira akşam duasını söyletmek için yanıma geldiği zaman yatakta uzun uzun ağlamıştım. Fakat hiç kimseye bebekten bahsetmedim. Dadımı şiddetle azarladılar ve ben bir daha Solveigi görmeğe gidemiyecektim.

**

Benim fakirlikle ilk karşılaşmam böyle oldu. Bir kaç sene sonra, annem bana bir gün bizim de fakir olduğumuzu söylediği zaman bütün âzamı donduran ızdırabı ve o sırada çocuk yanaklarının kırmızılığını hatırlıyorum. Biz de insanların içini sıkı bir hava içinde mi yaşıyacaklardık? Biz de insanların önünde iki büklüm mü olacak, onlara korkak gözlerle bakacak ve aciz bir sesle mi konuşacaktık?

Yaşım ilerledi ve ben de bir kadın oldum. Hayatı daha ziyade anlamaya başladım. Fakirliği de...

Fakat fakirliğin en son devresini çocuk gözlerimin garip sevki tabiisiyle o gün, kunduracının karısı bebek Gerda'yı saklarken görmüştüm...

Tercüme eden: **BEDRETTİN**

KIT'A

Yalnız kalan sevgim bir kuştur ki içecek
Yüreğimde çalkanan hasret deryalarını.
Aşına semaların yıldızlarına gömdüm
Umitsiz gicelerde ölen rüyalarını.

APTULLAH CEVDET